

Curtea Supremă de Justiție
D E C I Z I E

09 februarie 2022

mun. Chișinău

Colegiul Penal al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Timofti Vladimir,

Judecători – Boico Victor, Cobzac Elena,

examinând fără citarea părților, în baza materialelor cauzei, admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, Pasat Liliana, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 29 iunie 2021, în cauza penală în privința lui,

Starîș Ghenadie

Termenul examinării cauzei:

Prima instanță: 30.06.2017 – 22.03.2019;

Instanța de apel: 17.04.2019 – 13.11.2019;

27.07.2020 – 29.06.2021;

Instanța de recurs: 24.01.2020 – 23.06.2020;

21.08.2021 – 09.02.2022.

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Soroca, sediul Central, din 22 martie 2019, Starîș Ghenadie a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 190 alin. (1) Cod penal, la pedeapsă sub formă de 180 ore muncă neremunerată în folosul comunității.

A fost admisă parțial acțiunea civilă, cu încasarea din contul lui Starîș Ghenadie în beneficiul lui Șarco Serghei a prejudiciului moral în mărime de 2000 lei și cheltuielile pentru asistență juridică în mărime de 5000 lei.

A fost soluționată chestiunea referitor la corpurile delictive.

2. Pentru a pronunța sentința, instanța de fond a reținut că Starîș Ghenadie, în perioada lunii iulie 2015, ducând mai mult timp discuții și tratative cu Șarco Serghei, cu scopul procurării de la ultimul a automobilului de model „Mercedes Benz” cu n/î IF-xx-SSS, intenționat prin înșelăciune și abuz de încredere, cu scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, fără a perfecta procură sau contract, dând dovadă de un comportament viclean și dolosiv, a luat gratuit de la Șarco Serghei, unitatea de transport sus-menționată.

Ulterior, l-a informat pe Șarco Serghei, că cu automobilul dat s-a comis un accident rutier și automobilul l-a înstrăinat prin vânzare la piese de schimb. În realitate astfel de fapt nu a avut loc.

Prin acțiunile sale Starîș Ghenadie a însușit automobilul de model „Mercedes Benz” cu n/î IF-xx-SSS, ce aparține lui Șarco Serghei, în sumă de

4000 euro, echivalentul, conform cursului valutar BNM din 31.07.2015 a 82248,00 lei.

Astfel, făptuitorul l-a indus în eroare pe Șarco Serghei prin prezentarea unei fapte mincinoase ca adevărată însușind bunul sus-indicat.

De asemenea instanța a mai reținut, că Starîș Ghenadie a mai fost învinuit de organul de urmărire penală pentru faptul că, ulterior prelungind acțiunile sale criminale, având în continuare scopul însușirii bunurilor altei persoane, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările lor și admitând în mod conștient survenirea acestora, fără permisiunea lui Șarco Serghei, automobilul de model „Mercedes Benz” cu n/î IF-xx-SSS a fost scos de vânzare pe saitul „999”, vânzări transport, și la 21.08.2016, vândut, prin perfectarea recipisei, la prețul de 2700 euro, echivalentul conform cursului valutar a BNM a 60417,90 lei, lui Dintiu Rustam, banii fiind însușiți prin înșelăciune și abuz de încredere de Starîș Ghenadie, dând dovadă de un comportament viclean și dolosiv. La efectuarea acestei tranzacții ilegale, ultimul a declarat că el este proprietarul automobilului înstrăinat, având astfel de drept, fapt ce nu corespundea realității.

Astfel, făptuitorul l-a indus în eroare pe Dintiu Rustam prin prezentarea unei fapte mincinoase ca adevărată însușind bunul sus-indicat.

În așa mod prin acțiunile prelungite și ilegale Starîș Ghenadie, potrivit ordonanței de punere sub învinuire din 19.11.2018, a însușit bunuri materiale în valoare de totală de 142665,90 lei, ceea ce constituie proporții mari.

Instanța de fond a indicat, că inițial acțiunile inculpatului, Starîș Ghenadie, au fost calificate de către organul de urmărire penală în baza art. 190 alin. (4) Cod penal, cu indicii de calificare: „escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere cu cauzarea de daune în proporții mari”, iar după introducerea modificărilor la Codul Penal în baza Legii nr. 179 din 26.07.2018 (în vigoare din 17.08.2018), procurorul prin ordonanța din 19.11.2018 a modificat învinuirea, acțiunile inculpatului Starîș Ghenadie fiind încadrate juridic în baza art. 190 alin. (4) Cod penal, cu indicii de calificare: „escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase în privința părților actului juridic anulabil, încheierea căruia a fost determinată de comportamentul dolosiv și viclean care a produs daune în proporții mari”.

Apreciind probele pe cauza penală, instanța de judecată a conchis, că învinuirea adusă inculpatului Starîș Ghenadie, ca atare, este întemeiată doar fragmentar. Astfel a considerat, că în ședința de judecată a fost demonstrată vinovăția lui Starîș Ghenadie pentru faptul că, în perioada lunii iulie 2015, ducând mai mult timp discuții și tratative cu Șarco Serghei, cu scopul procurării de la ultimul a automobilului de model „Mercedes Benz” cu n/î IF-xx-SSS, intenționat prin înșelăciune și abuz de încredere, cu scopul dobândirii ilicite a

bunurilor altei persoane, fără a perfecta procură sau contract, dând dovadă de un comportament viclean și dolosiv, a luat gratuit de la Șarco Serghei, unitatea de transport sus-menționată. Ulterior, l-a informat pe Șarco Serghei, că cu automobilul dat s-a comis un accident rutier și automobilul l-a înstrăinat prin vânzare la piese de schimb. În realitate astfel de fapt nu a avut loc.

Prin acțiunile sale Starîș Ghenadie a însușit automobilul de model „Mercedes Benz” cu n/î IF-xx-SSS, ce aparține lui Șarco Serghei, în sumă de 4000 euro, echivalentul, conform cursului valutar BNM din 31.07.2015 a 82248,00 lei. Astfel, făptuitorul l-a indus în eroare pe Șarco Serghei prin prezentarea unei fapte mincinoase ca adevărată însușind bunul sus-indicat.

Privitor la celălalt capăt de învinuire ce ar rezulta dintr-o acțiune prelungită, instanța de fond a considerat că învinuirea în partea ce ține de tranzacția de vânzare-cumpărare a automobilului din litigiu, care a avut loc la 21.08.2016 între Starîș Ghenadie și Dentiu Rustam nu întrunește componența infracțiunii de escrocherie, nefiind o acțiune prelungită a lui.

Astfel, instanța de fond a reîncadrat acțiunile lui Starîș Ghenadie în baza art. 190 alin. (1) Cod penal.

3. Sentința a fost atacată cu apeluri de către:

3.1 Procurorul în Procuratura Soroca, Alexandr Corețchii, prin care a solicitat casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care Starîș Ghenadie să fie recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (4) Cod penal și să-i fie stabilită pedeapsa de 7 ani închisoare cu privarea de dreptul de a exercita funcții legate de gestionarea mijloacelor bănești pe un termen de 5 ani cu admiterea integrală a acțiunii civile înaintate de partea vătămată Șarco Serghei.

În motivarea apelului a indicat următoarele:

- Starîș Ghenadie, primind și însușind banii, a dezinformat conștient părțile vătămate, neavând intenția de a executa obligațiile asumate, dând dovadă de un comportament viclean și dolosiv, iar în ipoteza abuzului de încredere, inculpatul a profitat de raporturile de încredere care sau stabilit între el și părțile vătămate;

- Starîș Ghenadie, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările lor și admițând în mod conștient survenirea acestor urmări, inițial având un plan și scop bine determinat, a decis să comită escrocherie în proporții mari, prin acțiuni prelungite, prin înșelăciune și abuz de încredere, prin deposedarea unei persoane de automobil, iar apoi înstrăinarea ilegală altei persoane;

- relațiile apărute între Starîș Ghenadie și Dentiu Rustam, nu au un caracter civil, fiind strict necesară intervenția legii penale, or, partea vătămată, transmitând banii în suma de 2700 de euro făptuitorului, era conștientă că bunul va trece în proprietatea lui, iar acest fapt nu producea efect juridic fără consimțământul proprietarului legal sau a altei persoane împuternicite de

ultimul;

3.2 Avocatul Dumitru Bejenar în numele părții vătămate Șarco Serghei, care a solicitat casarea sentinței în latura civilă, pledând pentru încasarea acțiunii civile în cuantumul integral solicitat de 220293,25 lei.

3.3 Inculpatul Starîș Ghenadie, prin care a solicitat casarea sentinței, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei sentințe de achitare.

În acest context a indicat următoarele:

- latura obiectivă nu se încadrează în componența de infracțiune prevăzută de art. 190 Cod penal, cu atât mai mult în redacția nouă unde înșelăciunea și abuzul de încredere dispare fiind caracterizată prin calificativele de inducere în eroare a unei sau a mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile, dispoziție modificată prin LP 179 din 26.07.2018, în vigoare 17.08.2018;

- comportamentul și circumstanțele legate de anturajul, personalitatea și activitatea sa vin să contureze o imposibilitate de executare a obligațiilor asumate care nu a fost generată de un scop de cupiditate, ci de o consecință a vulnerabilității relațiilor civile;

- autoturismul de marca "Mercedes-Benz" cu n/î IF-xx-SSS era scos din circuitul civil, cu atât mai mult în Republica Moldova unde era încălcat și termenul de introducere în regim vamal de import de 6 luni, Șarco Serghei acumulând restanțe mari și la achitarea viniței;

- unicul act care îi permitea circulația lui Șarco Serghei într-un cadru legal era contractul de comodat în perioada valabilității inspecției tehnice care potrivit anexei la certificatul de înmatriculare pe numele lui Velica Marius a fost până la 24.04.2015, dar totodată cu condiția să fie încălcat regimul vamal de import temporar, concluzionând imposibilitatea perfectării contractului de vânzare-cumpărare care se invocă de acuzare;

- din probatoriul acumulat la dosar și prezentat de partea acuzării nu rezultă, că inculpatul Starîș Ghenadie a săvârșit infracțiunea prevăzută la art. 190 alin. (1) Cod penal.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 13 noiembrie 2019, a fost respins ca nefondat apelul declarat de către inculpatul Starîș Ghenadie, admise apelurile declarate de către procuror și avocatul Bejenar Dumitru în numele părții vătămate, casată sentința cu rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Starîș Ghenadie a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 190 alin. (4) Cod penal, la pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 7 (șapte) ani, cu privarea de dreptul de a exercita funcții legate de gestionarea

mijloacelor bănești pe un termen de 5 (cinci) ani, pedeapsa închisorii urmând a fi executată în penitenciar de tip semiînchis.

5. Decizia instanței de apel a fost atacată cu recurs ordinar de către inculpat și avocatul acestuia, Nagacevschi Vitalie, prin care a solicitat casarea hotărârilor judecătorești contestate, cu pronunțarea unei hotărâri de achitare în privința lui Starîș Ghenadie.

6. Prin decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 23 iunie 2020, s-a admis recursul ordinar declarat de către inculpatul Starîș Ghenadie și avocatul acestuia, Nagacevschi Vitalie, a fost casată total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 13 noiembrie 2019, în privința lui Starîș Ghenadie și dispusă rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

6.1 În motivarea soluției adoptate, instanța de recurs a reținut că instanțele de fond nu au ținut cont de prevederile art. 8, 10 și 118 alin. (2) Cod penal, or, în cazul în care infracțiunea de escrocherie nu a fost decriminalizată după modificările operate în art. 190 Cod penal prin Legea nr. 179 din 26.07.2018, în vigoare din 17.08.2018, iar redacția nouă a normei în cauză nu înlătură caracterul infracțional al faptei, nu ușurează pedeapsa și nu ameliorează în alt mod situația persoanei ce a comis infracțiunea, adică nu are efect retroactiv, acțiunile făptuitorului urmează a fi încadrate conform legii penale în vigoare la momentul săvârșirii faptei, fiind o normă care cuprinde în întregime toate semnele faptei prejudiciabile săvârșite.

7. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 29 iunie 2021 au fost respinse ca nefondate apelurile procurorului în Procuratura r. Soroca Alexandr Corețchii și a avocatului Bejenar Dumitru în interesele părții vătămate Șarco Serghei, admise apelurile în interesele inculpatului cu casarea sentinței în latura penală și civilă, rejudecarea cauzei penale și adoptarea unei noi hotărâri, prin care Starîș Ghenadie, învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (4) Cod penal, a fost achitat în baza art. 390 alin. (1) pct. 3) Cod de procedură penală, din motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii.

Dispozițiile sentinței referitor la corpurile delictive au fost lăsate fără modificări.

7.1 Pentru a se pronunța în sensul dat, instanța de apel a reținut că inițial acțiunile inculpatului, Starîș Ghenadie, au fost calificate de către organul de urmărire penală în baza art.190 alin. (4) Cod penal, cu indicii de calificare: "escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere cu cauzarea de daune în proporții mari", iar după introducerea modificărilor la Codul penal în baza Legii nr.179 din 26.07.2018 (în vigoare din 17.08.2018), procurorul prin ordonanța din 19.11.2018 a modificat învinuirea, acțiunile inculpatului Starîș Ghenadie fiind încadrate juridic în baza art.190 alin. (4) Cod penal, cu indicii de calificare: "escrocheria,

adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase în privința părților actului juridic anulabil, încheierea căruia a fost determinată de comportamentul dolosiv și viclean care a produs daune în proporții mari”.

Instanța de apel a considerat că instanța de fond pronunțând în privința lui Starîș Ghenadie sentința de condamnare, n-a dat deplină eficiență prevederilor art. 8, art. 385 și art. 389 Cod de procedură penală, a ignorat aceste prevederi și a apreciat greșit probele din dosarul penal, or, concluzia despre vinovăția persoanei nu poate fi bazată pe presupuneri și toate dubiile se interpretează în favoarea inculpatului.

A subliniat că în cadrul examinării cauzei penale în instanța de fond, partea acuzării n-a prezentat probe care să demonstreze că fapta inculpatului Starîș Ghenadie întrunește elementele infracțiunii prevăzute la alin. (1) sau alin. (4) art. 190 Cod penal.

Concluziile de învinuire sunt bazate doar pe presupuneri. Inculpatul Starîș Ghenadie la toate fazele procesului penal a pledat nevinovat, declarând că n-a comis nici o escrocherie. În cadrul ședințelor de judecată a instanței de fond au fost audiate părțile vătămate Șarco Serghei, Dintiu Rustam, inculpatul Starîș Ghenadie, martorii Șarco Victoria, Petrovici Constantin, Martin Vitalie, Ciubotaru Victor, Starîș Aliona, Bacinschi Eduard, Spinei Dumitru, Baranov Radu.

Instanța de apel a menționat că din declarații părții vătămate Șarco Serghei și inculpatului Starîș Ghenadie, precum și a martorilor, rezultă că nimenea nu a negat faptul, că între Șarco Serghei și Starîș Ghenadie a fost încheiat un contract de vânzare-cumpărare a automobilului. Contractul de vânzare-cumpărare a automobilului dintre aceste două părți a fost unul verbal.

Potrivit declarațiilor părții vătămate Șarco Serghei și a martorilor acuzării, ca urmare a condițiilor negociate, Starîș Ghenadie urma să achite ulterior prețul automobilului, nefiind stabilită o dată scadentă.

Potrivit declarațiilor inculpatului Starîș Ghenadie și a martorilor apărării, ca urmare a condițiilor negociate, Starîș Ghenadie a achitat o sumă pentru automobil. De aici rezultă, că până la încheierea contractului de vânzare-cumpărare a automobilului, părțile au negociat condițiile lui. După negocierea condițiilor contractului, Șarco Serghei i-a transmis lui Starîș Ghenadie automobilul și documentele (certificatul de înmatriculare a automobilului și actele adiacente).

În concluzie, ambele versiuni prezentate de Șarco Serghei și Starîș Ghenadie indică la existența unor negocieri, în cadrul cărora sau stabilit condițiile și s-a încheiat contractul de vânzare-cumpărare, nefiind influențat de careva factori cu tentă de infracțiune (înșelăciune, abuz de încredere, inducerea în eroare, comportamentul dolosiv sau viclean etc.).

Instanța de apel a reținut că din învinuirea înaintată lui Starîș Ghenadie,

nu este clar momentul în care acesta l-a înșelat sau a abuzat de încrederea lui Șarco Serghei (conform vechilor prevederi ale normei penale)/i-a prezentat ca adevărată o faptă mincinoasă sau ca mincinoasă o faptă adevărată (conform noilor prevederi ale normei penale), în timpul negocierii condițiilor contractului de vânzare-cumpărare a automobilului sau după acesta. De asemenea nu este clar care din aceste elemente sunt relevante și se întrunesc în speța dată, în învinuire (conform rechizitoriului și modificată) fiind indicate toate elementele infracțiunii prevăzute la art.190 Cod penal.

În învinuirile înaintate lui Starîș Ghenadie, nu-i indicat care sunt faptele acestuia, care ar motiva prezența înșelăciunii, abuzului de încredere /prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate la momentul încheierii contractului, care să fi dus la distorsionarea voinței lui Șarco Serghei și neîncheierea unui contract scris sau verbal.

Instanța de apel a notat, cu referire la presupusa inducere în eroare cu scopul neachitării ulterioare a prețului automobilului conform contractului, că acest aspect ține de executarea contractului, or, neexecutarea obligațiilor care derivă dintr-un contract încheiat nu poate fi calificată ca infracțiune de escrocherie. Mai mult ca atât, Codul civil conține normele legale necesare pentru impunerea părții contractante să-și îndeplinească obligațiile contractuale. Pentru calificarea faptei ca infracțiunea de escrocherie, este important ca înșelăciunea, abuzul de încredere/prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate să fie prezentă la momentul încheierii contractului și să influențeze voința părții vătămate.

Momentul eventualei inducere în eroare prin comunicarea de către Starîș Ghenadie lui Șarco Serghei că automobilul a fost accidentat și vândut la piese de schimb a avut loc cu mult după încheierea contractului de vânzare-cumpărare și n-a avut nici un impact asupra acestuia, fapt recunoscut, acceptat și constatat de partea vătămată și inculpat.

Instanța de apel a stabilit că lui Șarco Serghei i-a fost restituit automobilul și la moment acesta se află în posesia lui, părțile revenind la situația inițială.

Pe de o parte, partea vătămată Șarco Serghei susține că Starîș Ghenadie nu i-a achitat nici un ban pentru automobilul vândut, versiune susținută de Șarco Victoria (soția părții vătămate), Petrovici Constantin și Martin Vitalie (colegi de lucru al părții vătămate). Pe de altă parte, inculpatul Starîș Ghenadie susține că i-a achitat lui Șarco Serghei suma de 1200 euro (o parte din prețul automobilului), versiune susținută de Starîș Aliona (soția inculpatului), Ciubotaru Victor (persoană necointerесată) și Spinei Dumitru (cunoscut al părții vătămate și inculpatului).

Aspectele expuse constituie condiții contractuale. Sunt niște obligațiuni civile negociate, acceptate și asumate de părțile contractante. Transmiterea în

natură a automobilului și certificatului de înmatriculare de Șarco Serghei lui Stariș Ghenadie confirmă încă o dată prezența tranzacției de vânzare-cumpărare a automobilului, ca urmare a unor negocieri.

În ce privește vânzarea-cumpărarea ulterioară a automobilului lui Dintiu Rustam, de asemenea sunt prezente raporturi civile. În cazul în care relația dintre Stariș Ghenadie și Șarco Serghei este una civilă, atunci este evident faptul că și relația dintre Stariș Ghenadie și Rustam Dintiu este civilă.

Mai mult ca atât, lui Rustam Dintiu i-au fost restituiți banii și la moment acesta se află în posesia lor, părțile revenind la situația inițială. Nu este prezentă în speța dată nici latura subiectivă, or, inculpatul n-a avut intenția de a-l deposeda pe Șarco Serghei de automobil, iar pe Rustam Dintiu de mijloace bănești, relațiile dintre ei fiind civile, cu asumarea de obligațiuni contractuale.

În viziunea celor menționate mai sus, instanța de apel a concluzionat în afara oricărui dubiu, că în speța dată nu sunt întrunite elementele infracțiunii de escrocherie prevăzute de art.190 alin.(4) Cod penal.

În același context, instanța de apel la aspectul modificării învinuirii în instanța de judecată prin ordonanța din 19.11.2018 a menționat că învinuirea a fost modificată nu din cauza că probele cercetate în ședința de judecată ar fi demonstrat că Stariș Ghenadie ar fi comis o infracțiune mai gravă, dar pe motivul modificării art. 190 Cod penal, iar în speța dată, n-au fost întrunite condițiile prevăzute de art. 326 alin. (1) Cod de procedură penală, care i-ar fi permis procurorului să schimbe învinuirea din rechizitoriu în sensul agravării.

Referitor la apelul procurorului s-a reținut faptul, că interpretarea probelor pe care a făcut-o procurorul nu corespunde situației reale care a avut loc la momentul desfășurării evenimentelor și nu este în concordanță cu prevederile legale. Conținutul probelor cercetate indică la prezența în speța data a relațiilor civile între părți, fapt care a fost stabilit în instanța de apel.

8. Decizia instanței de apel a fost atacată cu recurs ordinar de către procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, Pasat Liliana prin care invocând incidența *pct. 6)* a dispozițiilor art. 427 Cod de procedură penală a solicitat casarea parțială a deciziei cu dispunerea rejudecării cauzei, în alt complet de judecată.

8.1 În susținerea recursului procurorul a invocat că:

- instanța de apel nu a audiat inculpatul în raport cu faptele incriminate, dar s-a limitat cu luarea de cuvânt;

- instanța de apel a dat prioritate declarațiilor inculpatului în detrimentul celorlalte probe existente la dosar, inclusiv declarațiile părților vătămate, martorilor și probelor scrise anexate la materialele cauzei. Astfel, declarațiile părților vătămate, precum și a martorilor Șarco Victoria, Petrovici Constantin, Martin Vitalie, coroborează în totalitate cu probele scrise, din care rezultă cert că, Stariș Ghenadie a procurat automobilul de la Șarco Serghei fără însă a-i achita suma de bani asupra căreia au convenit de 4000 euro, iar ulterior

neavând dreptul de a dispune asupra acestui bun, 1-a vândut lui Dintiu Rustam;

- consideră că corect instanța de fond nu a dat credibilitate declarațiilor martorilor Starîș Aliona, Ciubotaru Victor și Spinei Dumitru, care cu toate că confirmă tranzacția de vânzare-cumpărare, invocă faptul achitării sumei de 1200 euro lui Șarco Serghei în contul procurării automobilului în cauză, or, acest fapt vine în contradicție cu baza probantă administrată, atât verbală, cât și scrisă, ultimii fiind rude, prieteni, adică persoane interesate în a-1 ajuta pe inculpat în vederea creării unei poziții de apărare;

- la fel, nu este de acord cu poziția instanței de apel care consideră că relațiile dintre părțile vătămate și inculpat urmează a fi catalogate ca niște relații civile, deoarece din probele administrate s-a constatat, că inculpatul inițial urmărea scop de cupiditate, însușind automobilul și banii de la părțile vătămate, prin dezinformarea conștientă a părților vătămate, neavând intenția de a-și executa obligațiile asumate;

- consideră că o tranzacție frauduloasă încheiată în urma unui comportament ilegal de care a dat dovadă inculpatul Starîș Ghenadie, nu poate genera o tranzacție perfect legală, or, vânzătorul, la caz, Starîș Ghenadie știa cu certitudine că nu este proprietar al automobilului în cauză și nu este în drept de a dispune de acest bun după cum dorește, deoarece nu-și onorase obligațiunile de a achita prețul convenit și niciodată nu-i va putea perfecta cumpărătorului actele în vederea transmiterii dreptului de proprietate asupra autoturismului;

- referitor la acțiunile lui Starîș Ghenadie față de Șarco Serghei și Dintiu Rustam menționează că, primind și însușind banii, a dezinforma conștient părțile vătămate, neavând intenția de a executa obligațiile asumate, dând dovadă de un comportament ilegal;

- consideră că relațiile apărute între Starîș Ghenadie - Șarco Serghei și Starîș Ghenadie - Dintiu Rustam, nu au un caracter civil, fiind strict necesară intervenția legii penale;

- susține că la caz, partea vătămată Șarco Serghei a fost deposedat ilegal de bunul său, automobilul de model Mercedes Benz, iar partea vătămată Dintiu Rustam a fost deposedat ilegal de bani, fapt care a generat adresarea acestora la organele de drept privitor la atragerea lui Starîș Ghenadie la răspundere penală pentru comiterea escrocheriei;

9. În temeiul art. 431 alin. (1), pct. 1¹ Cod de procedură penală, avocatul Vitalie Nagacevschi și inculpatul Starîș Ghenadie, considerând decizia instanței de apel drept legală și întemeiată, au prezentat referință pe marginea recursului declarat de procuror, pledând pentru netemeinicia recursului și respingerea acestuia ca inadmisibil.

10. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal conchide că acesta este

inadmisibil, fiind vădit neîntemeiat din considerentele ce urmează.

Potrivit dispoziției art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, instanța de recurs, examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, fără citarea părților, în camera de consiliu, este în drept să decidă inadmisibilitatea acestuia în cazul în care constată că recursul declarat este vădit neîntemeiat.

Conform prevederilor art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor stipulate expres de art. 427 Cod de procedură penală, care în mod obligatoriu trebuie să fie invocate de recurent, or, art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, prevede că hotărârile instanței de apel pot fi atacate cu recurs ordinar pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel la judecarea cauzei.

După cum rezultă din conținutul cererii de recurs, procurorul invocă în calitate de temei pentru casarea deciziei instanței de apel prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, deoarece *hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția și instanța a admis o eroare gravă de fapt.*

Cu referire la temeiul indicat de către recurent, prin prisma pct. 6) al art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, precum că decizia instanței de apel nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, Colegiul constată că, acest temei de casare nu și-a găsit confirmarea la judecarea recursului declarat, deoarece instanța de apel, a motivat cu suficientă amplitudine soluția de casare a sentinței primei instanțe.

Colegiul penal reține că, instanța de apel investită cu o situație de fapt, ca urmare a efectuării cercetării judecătorești, s-a expus argumentat prin prisma prevederilor legale, astfel, concluziile expuse conțin raționamente întemeiate asupra soluției de casare a sentinței prin care inculpatul Starîș Ghenadie a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 190 alin. (1) Cod penal, la pedeapsă sub formă de 180 ore muncă neremunerată în folosul comunității.

Astfel, potrivit prevederilor art. 414 alin. (1) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel. Prevederile art. 417 alin. (8) Cod de procedură penală, stabilesc că decizia instanței de apel trebuie să conțină temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Prin urmare, Colegiul penal notează că motivarea unei hotărâri reprezintă un proces de analiză și sinteză a actelor și lucrărilor dosarului care nu presupune în mod necesar expunerea tuturor elementelor amănunțit, atât timp cât sunt valorificate toate aspectele relevante din punct de vedere probatoriu și sunt menționate componentele obligatorii ale unei motivări a hotărârii penale, așa cum s-a procedat în speță.

Analizând conținutul recursului declarat, Colegiul penal constată că procurorul critică modalitatea de apreciere a probelor de către instanța de apel, însă, cu referire la faptul dacă chestiunea de apreciere a probelor poate fi invocată la această etapă a procedurilor, instanța de recurs reiterează, că motivele de reapreciere a probelor, nu constituie temei de casare prevăzut la alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală. Instanța de recurs nu analizează conținutul mijloacelor de probă, nu dă o nouă apreciere materialului probator și nu stabilește o altă situație de fapt, decât cea constatată de instanțele de fond, aceasta fiind sarcina primordială a instanțelor respective.

Opozant criticilor invocate de recurent privitor la aprecierea declarațiilor inculpatului, părților vătămate, a martorilor cât și constatarea unor stări de fapt de către instanța de apel, Colegiul penal notează că dezacordul cu aprecierea probelor a servit obiect de examinare și în instanța de apel.

Aprecierea probelor reprezintă o prerogativă exclusivă a instanțelor ce judecă fondul cauzei și în acest sens Colegiul evidențiază că, instanța de recurs verifică doar dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Critica aprecierii probelor, care la caz comportă o solicitare de reapreciere a acestora, nu poate fi supusă analizei la etapa examinării cauzei în ordine de recurs ordinar, deoarece instanța de recurs este abilitată de a se pronunța asupra chestiunilor de drept, care constituie erori cu caracter procedural sau material, iar aprecierea probelor constituie o chestiune de fapt, ce ține de judecarea fondului cauzei, judecare care nu se înlăptuiește de către instanța de recurs.

În contextul dat, Colegiul penal reiterează că instanța de recurs verifică legalitatea și temeinicia hotărârilor judecătorești atacate, exclusiv prin prisma prezenței sau absenței temeiurilor pentru recurs, prevăzute la art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală.

Astfel, Colegiul apreciază critic argumentele procurorului recurent, deoarece acestea nu confirmă că soluția emisă de instanța de apel ar contravine aprecierilor expuse în motivarea acesteia.

Lecturând conținutul deciziei, Colegiul penal a stabilit că concluziile instanței de apel privind casarea sentinței prin care Starîș Ghenadie a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 190 alin. (1) Cod penal, sunt bazate pe analiza detaliată și aprecierea tuturor probelor administrate în cauză. Sub acest aspect fiind expusă argumentat concluzia conform căreia în acțiunile inculpatului Starîș Ghenadie lipsesc elementele constitutive ale infracțiunii de escrocherie. (*pct. 7.1 al deciziei*)

Colegiul penal apreciază ca fiind întemeiate și mențiunile instanței de apel potrivit cărora latura obiectivă a infracțiunii de escrocherie în varianta de incriminare prin rechizitoriu este diferită de cea din ordonanță de modificare a

învinuirii în ședința de judecată din 19.11.2018, or acțiunile adiacente prevăzute de redacția anterioară de cea actuală a legii penale a art. 190 Cod penal sunt diferite. În asemenea împrejurări, modificarea învinuirii în instanța de judecată a fost una neîntemeiată, or, efectul legii în timp este ghidat de principiul acțiunii legii, potrivit căruia legea penală se aplică tuturor faptelor în timpul în care se află în vigoare, are eficiență deplină și continuă din momentul intrării în vigoare și până la abrogarea ei. Legea penală nu se aplică faptelor săvârșite înainte de intrarea ei în vigoare, adică nu are efect retroactiv. Ea dispune numai pentru prezent, viitor și nu are efecte juridice pentru trecut, deoarece principala valoare a ordinii de drept constă în posibilitatea oferită fiecăruia de a-și conforma comportamentul regulilor dinainte stabilite. În speță, învinuirea a fost modificată nu din cauza că probele cercetate în ședința de judecată ar fi demonstrat că Starîș Ghenadie ar fi comis o infracțiune mai gravă, dar pe motivul modificării art. 190 Cod penal, nefiind întrunite condițiile prevăzute la art. 326 alin. (1) Cod de procedură penală, care i-ar fi permis procurorului să modifice învinuirea în sensul agravării, circumstanță care periclitează nejustificat predictibilitatea procesului penal.

În sensul dat, Colegiul notează că potrivit practicii CEDO acuzatul trebuie să fie informat în mod corespunzător și pe deplin cu privire la orice modificare a acuzației, inclusiv modificările care au legătură cu „cauza” acesteia, și trebuie să dispună de timpul și înlesnirile necesare pentru a reacționa la aceste modificări și pentru a-și organiza apărarea pe baza oricărei noi informații sau afirmații. (*cauza Mattoccia împotriva Italiei; cauza Bäckström și Andersson împotriva Suediei*)

Informațiile referitoare la acuzațiile aduse, inclusiv încadrarea juridică care ar putea fi reținută de instanță în materie, trebuie să fie furnizată fie înainte de proces, în actul de inculpare, fie cel puțin în cursul procesului, prin alte mijloace, precum extinderea formală sau implicită a acuzațiilor. Simpla menționare a posibilității teoretice ca instanța să ajungă la o concluzie diferită de cea a parchetului în ceea ce privește încadrarea infracțiunii este, în mod evident, insuficientă. (*cauza I.H. și alții împotriva Austriei*)

Totodată, verificând și analizând per ansamblu decizia instanței de apel, raportată la criticile procurorului, Colegiul penal constată că una din criticile acestuia se referă la faptul că argumentând lipsa în acțiunile inculpatului Starîș Ghenadie a elementelor constitutive ale infracțiunii imputate, instanța de apel nu l-a audiat la propriu, dar s-a limitat la luarea de cuvânt. Afirmație care potrivit Colegiului este lipsită de substrat, ținând cont în primul rând de rolul activ al procurorului în desfășurarea cercetării judecătorești, prin prezentarea de concluzii pe care le consideră întemeiate și înaintarea de cereri și demersuri motivate. Procurorul participând în ședința de judecată a instanței de apel a avut posibilitatea să solicite audierea inculpatului sau să-i ofere întrebări de concretizare ori de câte ori era necesar, ceea ce potrivit procesului-verbal al

ședinței de judecată acuzarea nu a solicitat, și nici nu a intervenit la etapa expunerii inculpatului Starîș Ghenadie asupra apelului declarat, cu concretizări. Or, potrivit art. 24 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța judecătorească nu este organ de urmărire penală, nu se manifestă în favoarea acuzării sau a apărării și nu exprimă alte interese decât interesele legii.

Potrivit procurorului, instanța de apel a acordat prioritate declarațiilor inculpatului Starîș Ghenadie în detrimentul celorlalte probe existente la dosar, afirmație ce nu corespunde lucrărilor dosarului și părții descriptive ale decizie, potrivit căreia instanța de apel a reverificat sub toate aspectele, complet și obiectiv probele la care a avut acces și care au fost prezentate de părți, apreciindu-le cu respectarea prevederilor art. 101 Cod de procedură penală, fapt ce a determinat instanța de a concluziona că din probele administrate la materialele cauzei, în acțiunile inculpatului Starîș Ghenadie nu s-au confirmat elementele constitutive ale infracțiunii de escrocherie, sau învinuirea formulată nu deslușește clar care sunt acțiunile ilegale ale inculpatului întreprinse pentru a înșela sau a abuza de încrederea părții vătămate, fie prezenta ca adevărată o faptă mincinoasă sau ca mincinoasă o faptă adevărată, în timpul negocierii condițiilor contractului de vânzare-cumpărare a automobilului sau după acesta.

Instanța de recurs respinge alegațiile precum că instanța de apel nu a depus efort pentru aprecierea și evaluarea probelor prezente la materialele cauzei penale, deoarece, după cum rezultă din lucrările dosarului, instanța de apel a examinat toate probele din dosar și nu a dat prioritate celor în favoarea achitării inculpatului, așa cum susține recurentul, fiind analizate în ansamblul toate probele, din punct de vedere al coroborării acestora, corect ajungând la concluzia că ele nu sunt suficiente pentru a fundamenta o acuzație penală în privința inculpatului Starîș Ghenadie.

Cât privește critica asupra catalogării relațiilor dintre inculpat și părțile vătămate drept relații civile, Colegiul penal observă că potrivit constatărilor instanței de apel acuzarea nu a prezentat careva probe care ar atesta fără echivoc că la momentul încheierii contractului de vânzare-cumpărare, Starîș Ghenadie avea intenția de a duce în eroare părțile contractante prin neonorarea obligațiilor asumate. Neachitarea ulterioară a prețului automobilului conform contractului, ține de executarea contractului, or, neexecutarea obligațiilor care derivă dintr-un contract încheiat nu poate fi calificată ca infracțiune de escrocherie. Mai mult ca atât, Codul civil conține normele legale necesare pentru impunerea părții contractante să-și îndeplinească obligațiunile contractuale.

Pentru calificarea faptei ca infracțiune de escrocherie, este important ca înșelăciunea, abuzul de încredere/prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, să fie prezentă la momentul încheierii contractului și să influențeze nemijlocit voința părții

vătămate. Iar în speță, momentul eventualei induceri în eroare prin comunicarea de către Starîș Ghenadie lui Șarco Serghei, că automobilul a fost accidentat și vândut la piese de schimb, a avut loc cu mult după încheierea contractului de vânzare-cumpărare și n-a avut nici un impact asupra acestuia, fapt recunoscut, acceptat și constatat de partea vătămată și inculpat.

Totodată, instanța de apel la adoptarea soluției a respectat întocmai prevederile legale prevăzute la art. 436 alin. (2) Cod de procedură penală, astfel că rejudecând cauza s-a conformat constatărilor instanței de recurs. Iar motivele esențiale care au fost expuse de către procuror în cererea de recurs, au primit aprecierea instanței de apel în contextul prevederilor art. 8, art. 6 CEDO, astfel invocările recurentului privind faptul că decizia nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, sunt neîntemeiate.

Colegiul penal atestă că, din conținutul deciziei atacate, nu poate fi desprinsă concluzia privind examinarea unilaterală a probatoriului administrat în această cauză, odată ce instanța a respectat procedura de cercetare a probelor per ansamblu, atât cele din partea acuzării, cât și cele ale apărării.

Rezumând cele expuse, Colegiul penal statuează că criticele expuse în recursul declarat, nu constituie erori în sensul art. 427 din Codul de procedură penală, deoarece instanța de apel a analizat obiectiv circumstanțele cauzei și a dat răspuns la toate chestiunile de fapt și de drept, fiind expuse în coraport cu poziția părților și a argumentelor de motivare a soluției emise de prima instanță, astfel fiind atestat că decizia instanței de apel corespunde normelor procesual-penale, este legală și întemeiată.

La fel, Colegiul penal stabilește, că în speță, nu a fost comisă careva eroare de drept, așa precum se susține de către recurent, or, pentru a constitui caz de casare, eroarea de fapt trebuie pe de o parte, să fi influențat asupra soluției cauzei, iar pe de altă parte să fie vădită, neîndoielnică.

Eroarea gravă de fapt nu privește dreptul de apreciere a probelor, dar discrepanța între cele reținute de instanță și conținutul real al probelor, prin ignorarea unor aspecte evidente ce au avut drept consecință pronunțarea altei soluții decât cea pe care materialul probator o susține.

În cauza deferită judecării o atare eroare nu a fost constatată de către instanța de recurs.

Față de lucrul judecat de instanța de apel, Colegiul penal constată motivarea amplă și temeinică a hotărârii pronunțate prin prisma procesului de evaluare și apreciere a probelor prezentate de părți în raport cu faptele reținute în sarcina inculpatului Starîș Ghenadie, astfel Colegiul penal conchide asupra faptului că hotărârea atacată este în corespundere cu exigențele art. 6 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

În esență, Colegiul penal observă că, instanța de apel a dat o apreciere clară circumstanțelor cauzei, adoptând concluzii motivate, concluzii pe care instanța de recurs și le însușește, din motivul temeiniciei acestora, fiind

inoportună repetarea acestora, fapt ce este în corespundere și cu practica constantă a CtEDO, expusă în pct. 37 din hotărârea *Albert vs România* din 16.02.2010, potrivit cărei art. 6 §1 deși obligă instanțele să-și motiveze deciziile, nu poate fi interpretat ca impunere de a da un răspuns detaliat pentru fiecare argument (*cauza Van de Hurk vs Olanda, 19 aprilie 1994, pct. 61*), cu toate acestea noțiunea de proces echitabil necesită ca o instanță internă, fie prin însușirea motivelor furnizate de o instanță inferioară, fie printr-un alt mod, să examineze chestiunile esențiale supuse atenției sale.

În consecință, Colegiul penal nu a constatat prezența erorilor invocate de recurent ce ar fi afectat hotărârea instanței de apel atacată sub aspectele contestate, deoarece soluția adoptată de către instanța de apel este legală și întemeiată, iar recursul ordinar declarat de către procuror este inadmisibil, fiind vădit neîntemeiat.

11. În conformitate cu art. 432 alin. (1), (2) pct. 4) Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE:

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, Pasat Liliana, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 29 iunie 2021, în cauza penală în privința lui *Starîș Ghenadie xxxxx*, ca fiind vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată este pronunțată la **25 martie 2022**.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Boico Victor

Cobzac Elena